

אָנִי יי'. וְכָתִיב (שמות כט) וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי יי'. בְּגִין דְּאֲתִישְׁבֵן מְלִין. בְּלִפְנֵא. וּמִפְּאֵן וְלִהְלֵאָה, סְתִימִין מְלִין בְּגִינוּן. זַפְּאָה חוּלְקָנָא בְּהַאי עֲלָמָא, וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי, דְּהָא עַד פְּעֵן בּוּצִינָא קְדִישָׁא אֲתַעֲטָר, בְּמִלִּין דְּבַגְוּוֹן.

תָּא חֲזִי, אָנָא חֲזִינָא לִיה בְּחֲלָמָא, וְשִׁאִילָנָא קָמִיה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, הָא אוֹלִיפְנָא קָמִיה דְּמַר, י' דְּאִיהִי חֲכָמָה, וְהָכִי הוּא וְדָאִי. ה' אָמַאי אִיהוּ בִינָה. אָמַר לִי, תָּא חֲזִי, הָא כְּתִיב (בראשית ב) וַנְּהַר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. מָאן הוּא נְהַר דִּיּוֹצֵא מֵעֵדֶן דָּא בִינָה. וּבְגִין פְּךָ הַהוּא נְהַר, י' סְתִימִין בְּגִוּוִיה. וְיו"ד פְּשִׁיט נְהָרָא דָּא מְפָל סְטֵרוּי. וְדָא הִיא ה', בְּגִין פְּךָ הוּא י"ה. לְבַתָּר אַפִּיקַת בֵּין תְּחוּתָה דְּאִיהוּ ו', פְּגִוּוֹנָא דָּא ה'. לְבַתָּר אוֹלִידַת וְאַפִּיקַת הָאִי בֵּן, וְשׁוּיָה לְקָמָה, וּבְגִין פְּךָ י"ו, דְּהָא ו' לְקָמָה יְתִיב, לִינְקָא לִיה. וְעַל פְּךָ תְּנִינָן בְּמִתְנִיתָא דִּילָן, ה' ד' הוּת, מְדַאֲתַחְפֵּר דְּכוּרָא עֲמָה אֲתַעֲפֵרַת מְחַד בֵּן, וְאַקְרִי ה'. לְבַתָּר אוֹלִידַת וְאַפִּיקַת ו' הַהוּא בֵּן, וְקָאִים לְקָמָה. וְעַל הָאִי כְּתִיב, וַנְּהַר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, מְנִיָּה נְפִיק וְדָאִי, לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן, לִינְקָא לִיה.

חֲוִינָא אַחִיד בִּיְדִיה, (נ"א ביה) וְנָשִׁיק בִּידוּי. אָנָא בְּהַאי עֲדוּנָא אֲתַעֲרָנָא, בְּכִי וְחִינָה, וְהוּוּ תִלְתָּא יוּמִין דְּלָא אַכִּילָנָא מִיְדִי. חַד מְחַדְוּוֹתָא, וְחַד דְּלָא זְכִינָא לְמַחְמִי לִיה זְמָנָא אַחְרָא. וְעַם כָּל דָּא, בִּיה אֲתַקְשְׁרָנָא תְּדִירָא. דְּהָא כַד נְהִירָא לִי שְׁמַעְתָּתָא, חֲמִינָא דִּיּוֹקְנִיָּה, דְּאֲתַעֲרָ קָמָאי, זַפְּאִין אִינוּן צְדִיקָיָא, בְּעֲלָמָא דִּין, וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי, עֲלִיָּהוּ כְּתִיב, (תהלים קמ) אַף צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבּוּ יִשְׂרָיִם אֶת פְּנִיךָ. (ע"כ האדרא).

וּבְכַל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ וְגו' (שמות כג) מָאִי תִשְׁמְרוּ, תִּשְׁמְרוּ מִיְבַעֲי לִיה. אֲלָא תִשְׁמְרוּ וְדָאִי, מָאִי אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם, כְּלוּמַר דְּאֲגִזִּימִית לְכוּן עַל מִימַר פּוֹלְחָנִי. תִּשְׁמְרוּ, דְּלָא יִמְטִי עֲלֵיכוּן שׁוּם פִּישׁ. תִּשְׁמְרוּ מַהִּיא שְׁמִירָה וְנִטְוֹרָא דִּילִי בְּלָבַד. וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים לֹא תִזְפִּירוּ, לֹא תִזְפִּירוּ כְּמָה דְּאוּקִימָנָא. דְּכַר אַחַר וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים לֹא תִזְפִּירוּ, כְּלוּמַר, לֹא תִסְבְּכוּן, דְּתַפְלוּן בִּינִי עִמְמִיא בְּאַרְעָא אַחְרָא. וְיִקְוִים בְּכוּ מַה דְּכְתִיב, (דברים כח) וְעַבַּדְתָּ שֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים וְגו'.

וּבְכַל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ וְגו' (שמות כג) מָאִי תִשְׁמְרוּ, תִּשְׁמְרוּ מִיְבַעֲי לִיה. אֲלָא תִשְׁמְרוּ וְדָאִי, מָאִי אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם? כְּלוּמַר שְׁהַזְהַרְתִּיכֶם עַל מַאֲמַר עֲבוּדְתִי. תִּשְׁמְרוּ, שְׁלֹא יִגִּיעַ אֲלֵיכֶם שׁוּם רַע. תִּשְׁמְרוּ מַאוּתָה שְׁמִירָה וְנִטְוִירָה שְׁלִי בְּלָבַד. וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים לֹא תִזְפִּירוּ - לֹא תִזְפִּירוּ כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ. דְּכַר אַחַר וְשֵׁם אֱלֹהִים לֹא תִזְפִּירוּ - כְּלוּמַר לֹא תִסְבְּבוּ, שְׁתַּפְּלוּ בֵּין הָעַמִּים בְּאַרְץ אַחְרַת, וְיִקְוִים בְּכֶם מַה שְׁפָתוֹב (דברים כח) וְעַבַּדְתָּ שֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים וְגו'.

דָּבַר אַחַר וּבְכָל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים פא) שָׁמַע עַמִּי וְאֶעֱיֶדָה בְּךָ וְגו', לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זֶר וְגו'. אֲנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ הַמַּעֲלֶךְ מֵאֲרֶץ מִצְרַיִם וְגו'. הֲנִי קָרָאֵן, אֲמָרֵן דָּוִד בְּרוּחַ קִדְשָׁא, וְאֵית לְאַסְתָּפֵל בְּהוּ. שָׁמַע עַמִּי בְּכַמְהָ אֲתֵרִין אֲזַהְרָא אוֹרֵייתָא לְבַר נָשׁ. בְּכַמְהָ אֲתֵרִין קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲזַהִיר בֵּיה בְּבַר נָשׁ. וְכֹלָא לְתוּעֵלְתָא דְבַר נָשׁ. בְּגִין דִּינְטֵר פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא, דְּכָל מָאן (דף קכ"ד ע"א) דִּינְטֵר אַרְחֵי דְאוֹרֵייתָא, וְאֲשַׁתְּדַל בְּה, כְּמָאן דְאֲשַׁתְּדַל בְּשִׁמְא קְדִישָׁא.

דִּתְנִינָן, אוֹרֵייתָא כְּלָא שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. וּמָאן דְמִשְׁתְּדַל בְּה, כְּמָאן דְמִשְׁתְּדַל בְּשִׁמְא קְדִישָׁא. בְּגִין דְאוֹרֵייתָא כְּלָא, חַד שְׁמָא קְדִישָׁא הוּא. שְׁמָא עֲלָאָה, שְׁמָא דְכֻלִּיל כֹּל שְׁמָהָן. וּמָאן דְגָרַע אוֹת חַד מִינְהּ, כְּאִילוּ עֲבִיד פְּגִימוֹתָא בְּשִׁמְא קְדִישָׁא. תְּאֵנָא, וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים לֹא תִזְכְּרוּ, לֹא תוֹסִיף עַל אוֹרֵייתָא, וְלֹא תִגְרַע מִינְהּ. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים, דָּא מָאן דִּיתְעַסֵּק בְּסַפְרֵין אַחֲרֵנִין, דְלֹא מִסְטָרָא דְאוֹרֵייתָא. לֹא יִשְׁמַע עַל פִּיהּ, דְאָסוּר אֶפְּלוּ לְאֲדַפְרָא לֹוֹן, וְלִמְלַף מִנִּייהוּ טַעְמָא, כֹּל שְׁכָן עַל אוֹרֵייתָא.

רַבִּי יְהוּדָה מִתְנִי הֵכִי, מָאי טַעְמָא כְּתִיב וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים, וְסָמִיךְ לִיה אֶת חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר. אֵלָא, מָאן דְלֹא נָטִיר הַאי כְּמָאן דְלֹא נָטִיר מְהִימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דִּבְיָה אֲחִידָא מְלָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכֵן בְּכָל שָׂאר זְמַנִּין וְחִגִּין, דְהָא כְּלָהוּ אֲחִידָן בְּשִׁמְא קְדִישָׁא עֲלָאָה. וְעַל דָּא תְנִינָן, מָאי דְכְתִיב שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה, מִשּׁוּם דְבָהוּ תְלִיא מְהִימְנוּתָא.

דָּבַר אַחַר וּבְכָל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ - רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים פא) שָׁמַע עַמִּי וְאֶעֱיֶדָה בְּךָ וְגו', לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זֶר וְגו'. אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ הַמַּעֲלֶךְ מֵאֲרֶץ מִצְרַיִם וְגו'. הַפְּסוּקִים הִלְלוּ אֶמְרֵם דָּוִד בְּרוּחַ הַקִּדְשׁ, וְיֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בְּהֶם. שָׁמַע עַמִּי - בְּכַמְהָ מְקוּמוֹת הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה אֶת הָאֲדָם, בְּכַמְהָ מְקוּמוֹת מְזַהֵיר הַקִּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאֲדָם, וְהַכֵּל לְתוּעֵלְתַת הָאֲדָם כְּדִי שִׁישְׁמַר אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה. שְׁפַל מִי שִׁישְׁמַר אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה וּמִשְׁתְּדַל בְּה, כְּמִי שִׁישְׁמַר בְּשֵׁם הַקִּדְשׁ.

שְׁשִׁנְיָנוּ, כֹּל הַתּוֹרָה הִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַקִּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִי שִׁישְׁמַר דְלֹא בְּה כְּמִי שִׁישְׁמַר בְּשֵׁם הַקִּדְשׁ, מִשּׁוּם שְׁפַל הַתּוֹרָה הִיא שֵׁם קְדוֹשׁ אֶחָד, שֵׁם עֲלִיּוֹן, שֵׁם שְׁכוּלָל אֶת כֹּל הַשְּׁמוֹת, וּמִי שִׁגְרַע מִמֶּנָּה אוֹת אַחַת כְּאִילוּ עָשָׂה פְּגָם בְּשֵׁם הַקִּדְשׁ. שְׁנִינָנוּ, וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים לֹא תִזְכְּרוּ - לֹא תוֹסִיף עַל הַתּוֹרָה וְלֹא תִגְרַע מִמֶּנָּה. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים - זֶה מִי שִׁישְׁמַר בְּסַפְרֵים אַחֲרִים שְׂאִינָם מִצַּד הַתּוֹרָה. לֹא יִשְׁמַע עַל פִּיהּ - שְׂאִסוּר אֶפְּלוּ לְהִזְכִּירָם וְלִלְמַד מֵהֶם טַעַם, כֹּל שְׁכָן עַל הַתּוֹרָה.

רַבִּי יְהוּדָה שׁוֹנֶה כֶּף, מָה הַטַּעַם כְּתוּב וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים, וְסוּמָךְ לוֹ אֶת חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר? אֵלָא מִי שְׁמִי שְׁלֹא שׁוֹמֵר אֶת זֶה, כְּמִי שְׁלֹא שׁוֹמֵר אֶת אֲמוּנַת הַקִּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁבּוּ הַדְּבָר אַחוּזוּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכֵן בְּכָל שָׂאר חַחֲגִים וְהַזְּמַנִּים, שְׁתֵּרִי כֹלָם אַחוּזִים בְּשֵׁם הַקִּדְשׁ הַעֲלִיּוֹן. וְעַל זֶה שְׁנִינָנוּ, מָה שְׁכָתוּב שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה, מִשּׁוּם שְׁבָהָה תְלוּיָהּ הָאֲמוּנָה.